

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології на тему:

**СТИЛІСТИЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ
В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ (НА ОСНОВІ КИТАЙСЬКОМОВНОГО
ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ)**

Студентки групи кит 10-21

факультету східної і слов'янської
філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша - китайська

Сторожук Анастасії Віталіївни

Науковий керівник: викл. Кривошеєв

Л. Д.

Національна шкала _____

Кількість Балів _____

Оцінка ЄКТС ____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1.Визначення поняття заперечення та його особливості.....	7
1.2.Лінгвістичне дослідження заперечень.....	13
Висновки до Розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2. СТИЛІСТИЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	18
2.1.Особливості китайськомовного юридичного дискурсу.....	18
2.2.Стилістичні особливості заперечень юридичного дискурсу.....	23
2.3. Функціональні особливості заперечень китайськомовних юридичних текстів.....	27
Висновки до Розділу 2.....	31
ВИСНОВКИ.....	32
АНОТАЦІЯ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний стан розвитку лінгвістики спонукав науковців до перегляду традиційних принципів опису мовних одиниць і категорій та зміщення акцентів із їхнього одноаспектного до різнорівневого дослідження.

У такому разі важливим стало зосередження уваги не тільки на суто граматичних чи суто лексичних ознаках слів, а на взаємодії цих параметрів. Зазначений підхід актуальний для комплексного вивчення засобів реалізації заперечного змісту.

Заперечення можуть використовуватись у будь-яких текстах – художніх, наукових, релігійних чи юридичних. Дослідження зумовлено аналізом саме китайського юридичного дискурсу, оскільки він має певні особливості – наявність професійної лексики, мовних штампів, архаїзмів.

До морфологічних ознак текстів офіційно-ділового стилю відноситься багаторазове (частотне) використання певних частин мови (та їх типів).

До таких частин мови можна віднести: іменники, що позначають посади і звання у формі чоловічого роду, іменники – назви людей за здійснюваною ними дією, дієслова тепер у значенні зазвичай виробленої дії, віддієслівні іменники, дуже часто з часткою «не-», похідні прийменники, складні слова, утворені від двох і більше основ.

Саме тому, пошук заперечення та визначення його функцій у юридичних текстах китайської мови і зумовлює актуальність даного дослідження.

Об'єктом дослідження є китайськомовний юридичний дискурс.

Предметом дослідження є стилістично-функціональні особливості заперечень в китайській мові.

Мета роботи: дослідити стилістично-функціональні особливості заперечення в китайській мові на матеріалах китайськомовного юридичного дискурсу.

Завдання дослідження:

- охарактеризувати визначення поняття заперечення та його особливості;
- описати лінгвістичне дослідження заперечень;
- розглянути особливості китайськомовного юридичного дискурсу;
- охарактеризувати стилістичні особливості заперечень юридичного дискурсу;
- розглянути функціональні особливості заперечень китайськомовних юридичних текстів.

Були використані такі **методи** наукового дослідження як:

- описовий метод – під час аналізу та опису заперечення в китайськомовному юридичному дискурсі.
- ідентифікації – для виявлення усталеного словесного комплексу
- аналізу – були проаналізовані юридичні тексти китайської мови.
- бібліографічний метод – для аналізу та укладання списку літератури
- узагальнення – підведення підсумків на основі отриманих результатів.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що автором було визначено заперечення та їх функції у китайськомовних юридичних текстах.

Матеріал дослідження – юридичний дискурс китайської мови – слухання судових засідань, статті закону.

Стан наукової розробки теми та її джерельна база становить комплекс документальних джерел: опублікованих – наукові праці, підручники, довідники, словники з теми дослідження, фахові періодичні

видання. Загалом дослідженням на цю тему займалися і займаються різні вчені, що дозволяє користуватися різними джерелами та матеріалом.

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Вона складається зі вступу, 2 розділів, що поділяються на підрозділи, висновків, анотації, списку використаних джерел та літератури (26 найменування). Загальний обсяг курсової роботи становить 36 сторінки, з них основного тексту – 34 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Визначення поняття заперечення та його особливості

Заперечення – явище багатогранне, що потребує постійного осмислення. Воно посідає особливе місце серед численних мовних категорій, оскільки своїми засобами найяскравіше та найточніше виражає категорію логіки, вказує на взаємозв'язок між мовою, мисленням та об'єктивною дійсністю.

Мовець застосовує заперечні висловлення не тільки тоді, коли щось заперечує чи намагається дати емоційно забарвлену заперечну відповідь, але й у випадках, коли щось стверджує чи доводить, виражає свою думку або оцінює об'єктивну дійсність.

За характером виконання заперечної функції лексичні одиниці неоднорідні. Їх поділяємо на

- лексеми, що функціонують як вторинні заперечні предикати;
- лексеми, що передають певний заперечний зміст;
- модально-заперечні слова, що реалізують ставлення чи волевиявлення на основі заперечення.

Вторинними заперечними предикатами, услід за Н. Д. Арутюновою, називаємо лексеми, які здатні спростовувати істинність попередніх висловлень, «виступаючи відносно них метасудженнями або вторинними предикатами», пор.: спростовувати, заперечувати, помилятися, вигадувати, брехати, брехня, вигадка, дурниці, нісенітниця тощо. “(Баган, 2006, с. 326.)”

Функціонуючи як самостійні висловлення або як компоненти синтаксичних конструкцій, вони в будь-якому разі зорієнтовані на спростування раніше висловленої думки.

Основу мовної категорії заперечення формує логічне заперечення – оператор, що перетворює істинне висловлення в хибне і навпаки.

Заперечення і хибність не є тотожними поняттями. Стверджувальне речення може бути хибним, так само як заперечне – істинним. Речення Київ –

столиця України – істинне, якщо речення Київ – не столиця України є хибним і навпаки. Очевидно, що таке заперечення має своїм об'єктом зміст цілого речення. Однак мовна категорія заперечення має значно ширшу операційну ділянку “(Баган, 2006, с. 344).” .

Заперечення виконує дві важливі функції:

1. Стилiстичну функцію. Негативна пропозиція є більш емоційною та експресивною порівняно з ствердною, а в деяких випадках – із запитальною. Часто заперечення створює таку стилістичну постать, як антитеза. Також експресивність, якою має заперечення, стає основою для іншої фігури мови - літоти. У художніх текстах посилює трагізм та іронію.

2. Комунікативна функція негативних пропозицій полягає у відхиленні та зображенні відсутності чогось на тлі сформованих знань про навколишній світ. Заперечення передає комунікативну інформацію, що вказує на вираження відмови чи незгоди та деякі відомості оцінного характеру.

Заперечення, як і семантичні прогалини, є деякою точкою опори, від якої залежать відносини між текстом та читачем, та дані мовні явища управляють комунікативним процесом.

Семантико-морфологічний діапазон лексем, які здатні виступати вторинними заперечними предикатами в сучасній українській мові, дуже широкий. Одні з них інтерпретують попереднє судження як свідому неправду (брехня, брехати, наклеп, містифікація), інші – як несвідому помилку (омана, хибно, помилятися), ще інші – як щось безглузде (нісенітниця, дурня, маячня). Другий різновид заперечної лексики становлять слова, що реалізують певний заперечний зміст у складі синтаксичних одиниць.

Найширше заперечення представлене в семантичній структурі дієслів. За характером позначуваної дії, особливостями поведінки її учасників виділяємо такі класи дієслів із заперечним значенням:

- каузативні дієслова, що виражають свідомий (практичний чи мовленнєвий) вплив на об'єкт для позбавлення його певних

можливостей або їх обмеження: заборонити, перешкодити, запобігти, держати, позбавити, заблокувати, обмежити.

- дієслова відсутності, що охоплюють значення зникнення, неіснування, припинення, браку чогось: бракувати, зникнути, вмерти, виїхати, пропасти, діватися, губитися
- дієслова протидії: опиратися, завадити, протестувати, суперечити, протистояти.
- дієслова на позначення поразки, невдачі: програвати, зіпсувати, схибити, вилетіти (зі змагання).
- дієслова, що передають неправдиве витлумачення інформації: помилятися, хибувати, обважувати, обмовляти, оббріхувати, дурити, плутати, приховувати, містифікувати, підганяти, перекручувати, лицемірити.
- дієслова, що виражають ігнорування, небажання, неприйняття: ігнорувати, пропускати, ухилятися, уникати.
- дієслова, що вказують на неспроможність суб'єкта до чіткої, цілеспрямованої діяльності: розгублюватися, збентежитися, торопіти, вагатися, ніяковіти, стовпіти, ціпеніти, підозрювати, сумніватися.

Дослідниця О. С. Селіванова визначає заперечення як:

- «логічну процедуру, формалізовану за допомогою часток не й ні, що позначають відсутність певних зв'язків між компонентами описуваної ситуації або неможливість її реального існування»;
- «семантико-синтаксичний оператор цієї логічної процедури»;
- «елемент значення речення, який вказує на думку мовця щодо хибності твердження, представленого у висловлюванні»;
- «мовну категорію; функціонально-семантичну категорію мови, що інтегрує різнорівневі мовні й мовленнєві засоби за спільним змістом заперечення» “(Куцак & Велитченко, 2018, с. 158).”

Заперечення, на думку О. В. Падучевої, – це елемент значення речення, який вказує на те, що зв'язок, який встановлюється між компонентами речення, на думку мовця, реально не існує (О. М. Пешковський) або що відповідне стверджувальне речення заперечується мовцем як невірне.

Заперечення – одна з вихідних, семантично-цілісних смислових категорій, притаманних різним мовам світу, яка не підлягає визначенню через більш прості семантичні елементи. Заперечення може виражатися заперечними словами, заперечним префіксом, заперечною формою дієслова, а інколи може і не мати окремого вираження, тобто, бути компонентом значення слова або цілого речення.

Заперечення, за словами І. В. Музейник, – «явище далеко не периферійне», воно є важливим фактором, обмежуючий та модифікуючий вплив якого тією чи іншою мірою має місце на всіх рівнях мовної структури (Є.Кржижкова). Заперечення відіграє значну роль не тільки на всіх рівнях мовної структури, тобто в системі мови, але й у процесі комунікації, тому що комунікація неможлива без заперечних висловлювань.

Саме тому твердження лінгвістів про те, що заперечення є «основною когнітивно-комунікативною операцією» (W.Heinemann) є цілком обґрунтованим “(Дудик, 1972, с. 27).”

Заперечення в мові можна, подібно до логічного, схарактеризувати як оператор, вважає А. Й. Паславська, що має властивість змінювати зміст на протилежний, перетворюючи істинне речення на хибне і навпаки. При з'ясуванні категорійної сутності заперечення, Л. В. Кардаш встановлює, що воно відображає узагальнене уявлення про негативні зв'язки між предметами та явищами об'єктивної дійсності. Дослідниця розглядає заперечення на різних рівнях мовної системи та стверджує, що воно відображається в експліцитних та імпліцитних засобах вираження.“(Куш, 2002, с. 12).”

Заперечне речення потрактовано Т. В. Жеребило як мовний засіб розмовної мови, який виражає її невимушеність, чуттєво-конкретний характер, емоційність тощо: “Ні, не знаю”. О. Єсперсен наголошує, що

заперечення в своєму розвитку пройшло декілька послідовних стадій. Вираження заперечення та його зміни можна представити наступним чином: превербальний маркер → превербальний маркер + поствербальний маркер → поствербальний маркер.

Заперечення, як мовна категорія, тісно пов'язане зі своїм позитивним протилежним явищем – ствердженням. Своєрідну точку зору запропонувала О. П. Куц, зазначаючи, що «ствердження й заперечення – явища багатомірні: одночасно і логічні, і синтаксичні, і лексичні поняття. Ствердження й заперечення – це в загальному прояви два полюси одного цілого: перший передбачає наявність другого, як і навпаки. Ні перший, ні другий не може усвідомлюватись як такий, цілком індиферентно від іншого». «(Куц, 2002, с. 5).»

Як результат, ствердження та заперечення – це мовні категорії, які виражають відношення змісту до дійсності у реченні. На основі аналізу дефініцій заперечення можна виокремити наступні спільні риси: заперечення вказує на відсутність, хибність, неіснування певного явища і потрактувати заперечення як елемент значення, що виражає відсутність предметів, явищ, ознак та зв'язків між ними у реальній дійсності. Іншими словами, заперечення – це вираження за допомогою лексичних, морфологічних, синтаксичних і семантичних засобів того, що зв'язок між членами речення є реально неіснуючим.

Українська мова вирізняється з-поміж інших наявністю досить великої групи дієслів, що вказують на неспроможність суб'єкта до чіткої, цілеспрямованої діяльності. У вираженні заперечення друге місце після дієслів посідають слова атрибутивної семантики. Зокрема, прикметники сучасної української мови спеціалізуються на запереченні.

Варто зазначити, що у китайській мові є прислівники для заперечення ціни, результату та аргументу дії. Наприклад: 白 bái даром/даремно, 瞎 xiā даремно, 徒 tú марно, 枉 wǎng даремно і т.д. «Ці прислівники є виразом того,

що, хоча дії скінчилися, відповідних результатів не було досягнуто. Речення з цими словами включають виразний суб'єктивний погляд». На приклад:

- 白白浪费我两个小时在这里等她。 Báibái làngfèi wǒ liǎng gè xiǎoshí zài zhèlǐ děng tā。 Я (даремно) витратив дві години, чекаючи на неї тут.
- 我自己倒并不一定去看，不过能白拿到票，显着精神！ Wǒ zìjǐ dào bìng bù yīdìng qù kàn, bùguò néng bái ná dào piào, xiǎnzhe jīngshén! Я сам може не подивлюся, але можна отримати безкоштовний квиток, що добре!

Також в китайській мові є прикметники для вираження негативної оцінки. Такі слова «не + позитивні слова». Наприклад: дурний (愚蠢的) yúchǔn de ≈ не розумний (不聰明的) bù cōngmíng de ; поганий (坏的) huài de ≈ не добрий (不好的) bù hǎo de і т.д. Також є прикметники для опису характеристики. Наприклад: мертвий (死的) sǐ de = не має життя (没有生命的) méiyǒu shēngmìng de; глухий (聋的) lóng de = не має слуху (没有听力的) méiyǒu tīnglì de; порожній (空的) kōng de = не наповнений нічим (没装东西的) zhuāng dōngxī de.

Натомість значення неясних слів залежить від контексту, в деяких ситуаціях вони мають негативний сенс. У китайській мові це: не обов'язково (未必 wèibì , 不见得 bùjiàn dé, 大概不 dàgài bù); навряд чи (大概不 dàgài bù, 未必 wèibì, 不见得 bùjiàn dé). У китайській мові мало неясних слів, але вони присутні: “概不 dàgài bù , 未必 wèibì , 不见得 bùjiàn dé”. На приклад:

- 犬舍出奇的好，您的仆人的生活都未必能赶得上您的狗。 Quǎn shě chūqí de hǎo, nín de púrén de shēnghuó dōu wèibì néng gǎndéshàng nín de gǒu 。 Розплідники напрочуд хороші, життя вашого слуги навряд чи зрівняється з життям вашої собаки.

– 您一生都未必数的出十个这样的夜晚。Nín yīshēng dōu wèibì shǔ de chū shí gè zhèyàng de yèwǎn. Таких ночей за все життя навряд чи злічиш і десяти.

– 就好像她拯救了你似的！ 他恶毒地笑了起来。
她想吞吃你，你知道么？ Jiù hǎoxiàng tā zhǒngjiùle nǐ shì de! Tā èdú de xiàole qǐlái. Tā xiǎng tūn chī nǐ, nǐ zhīdào me? Ніби врятувала! Він злобно засміявся. Вона хоче зжертити тебе, розумієш?

«Ніби так і врятувала тебе!» 就好像她拯救了你似的! Jiù hǎoxiàng tā zhǒngjiùle nǐ shì de! Тут речення треба розуміти у сенсі : “Вона не врятувала тебе. Вона зла.” 她并不是想要拯救你。 Tā bìng bùshì xiǎng yào zhǒngjiù nǐ. Вона не намагається вас врятувати. Крім того, у пропозиції є частка , що посилює негативну емоцію.

Тут «ніби» перекладається китайською мовою як «好像» hǎoxiàng , «уже» перекладається китайською мовою «就» Jiù. «就» Jiù у китайській мові також є часткою з функцією посилення модальності/тону. Це також спосіб вираження імпліцитного заперечення.

Таким чином, «ніби» перекладається китайською мовою як «好像» hǎoxiàng і «难道» Nándào. Це способи вираження непрямого заперечення, які часто зустрічаються в розмовній мові.

1.2. Лінгвістичне дослідження заперечень

У сучасній лінгвістиці запереченню надають різного статусу. Дехто з науковців розглядає його в межах парної категорії ствердження/заперечення, співвідносні граматичні значення якої взаємо зумовлюють одне одного, мають свій семантичний потенціал і форми вираження.

Зокрема, І. Р. Вихованець убачає в цій категорійній одиниці суб’єктивно-синтаксичне спрямування, а засобами її реалізації вважає

стверджувальні й заперечні речення, що «перебувають на перетині значень об'єктивної та суб'єктивної модальності, якоюсь мірою доповнюючи їх, але не збігаючись із ними». На інтерпретацію ствердження й заперечення в модальному аспекті натрапляємо й в інших працях.

Останнім часом мовознавчу парадигму заперечення поповнили студії, присвячені вияву його комунікативно-прагматичної спеціалізації. Значно розширила площину опису заперечення М. П. Баган.

Сповідуючи принцип цілісності й усебічності вивчення, дослідниця запропонувала широке витлумачення «заперечення – як психологічно зумовленої мисленнєво-мовленнєвої операції, за допомогою якої мовці пізнають та інтерпретують світ, структурують досвідні знання, реалізують свої психічні стани та комунікативну взаємодію» “(Баган, 2010, с. 10-11).”

Усе це дало змогу авторці зробити висновок про полістатусність «мовної категорії заперечення, що належить до модусних категорій, водночас є комунікативно спрямованою категорією і входить у сферу функціонування когнітивних категорій» “(Баган, 2010, с.11).”

Отож, попри наявність значного наукового доробку, присвяченого дослідженню мовних одиниць із заперечною семантикою, досі чимало питань ще не отримало остаточного розв'язання.

Зокрема, потребує уточнення статус заперечення, яке, з одного боку, вважають окремою категорійною величиною, а з іншого – грамемою, що разом зі ствердженням структурує двокомпонентну категорію ствердження / заперечення.

У Китаї дослідження заперечення у руслі функціональної граматики також є дуже актуальною темою. У китайському мовознавстві до 1980-х рр. дослідження заперечення обмежувалися визначенням поняття негативних пропозицій, вивченням відносин між запереченням і твердженням, а також описом показників заперечення.

«Після 80-х рр., коли китайська лінгвістика вступила на новий етап свого розвитку і багато в чому пішла в ногу із західною, інтереси китайських учених у цій галузі зосередилися на трьох основних темах:

- виділення сфери дії та фокусу заперечення, вивчення питання їх збігу;
- порівняльні дослідження синтаксису та семантики маркерів заперечення 不 bù та 没 méi;
- дослідження негативних конструкцій, розгляд проблеми асиметрії синтаксису та семантики затвердження та заперечення» (Ху Цинго 2007: 92).

У Китаї вчені досліджують питання «заперечення у традиційній граматиці» багато років і висловлюють аналогічні міркування. У китайській мові є 2 негативні слова-маркери заперечення «不 (bù)» і «没 méi (有) (yǒu) ». Хоча їх поєднує негативне значення, між ними все ж таки існує різниця.

Китайський учений Лі Ін зазначає, що «ставлення до категорії «суб'єктивний»/«об'єктивний» являє собою найбільшу відмінність «不 (bù)» від «没 (有) méi (yǒu)».

没(有) méi (yǒu) – заперечує об'єктивний факт. Суб'єктивним поглядом є дії, оцінки, знання, бажання. Об'єктивний факт - поява, проведення, виконання дії і минулий досвід. Наприклад:

- а) 我今天 «不» 上学 Wǒ jīntiān «bù» shàngxué – Сьогодні я не піду до університету.
- б) 我今天 «没» 上学 Wǒ jīntiān «méi» shàngxué – Сьогодні я не пішов до університету.

У реченні а) виражений суб'єктивний погляд. У ньому мається на увазі, що «я» сам вирішив не йти до університету. Пропозиція б) лише викладає факт («не пішов»), причиною чого може бути закриття університету на свята чи сімейні обставини. Саме такі об'єктивні факти, а не моє рішення, призвели до того, що я не був в університеті.

З погляду Бай Сюань, відношення «不 (bù)» і «没(有) méi (yǒu) » є наступним: «широко поширена раніше думка про те, що «不 (bù) » використовується тільки для заперечення сьогодення і майбутнього часу, «没 (méi)» заперечує минуле і сьогодення, а дієслова зі значенням емоційного стану та розумової діяльності можуть заперечуватися тільки за допомогою «不 (bù) », не повною мірою відповідають мовним фактам.

Відмінності між цими двома показниками, згідно з поглядами дослідника, коріняться зовсім не в тимчасовому факторі, а залежать від характеру оповідання, який може бути суб'єктивним чи об'єктивним»“(Сюань, 2000, с. 34).”

Імпліцитному вияву значення заперечення значну увагу приділяла український лінгвіст Г. Кришталюк. Учена поділила імпліцитні заперечні одиниці на різні лексико-граматичні класи: дієслів, іменників, прикметників та прислівників.

Імпліцитне заперечення не вичерпується лексичною реалізацією. Доволі продуктивною і значно цікавішою у прагматичному плані є його дія на рівні цілого речення, а також одиниць, більших за речення – мікро- та макротекстів. Одним із різновидів такого імпліцитного заперечення є непрямі мовленнєві акти, чия заперечна функція відрізняється від прямої, що впливає із безпосереднього змісту висловлення.

Потреба в таких висловленнях, на думку американського дослідника Дж. Р. Серля, зумовлена низкою комунікативних факторів, коли мети спілкування можна успішніше досягти, скориставшись непрямною мовленнєвою дією. Для цього вчений пропонує перевести прагматичне навантаження висловлення у невиражені імплікації, щоб слухач самостійно дійшов власної думки про них.

Натомість дослідниця А. Паславська умовно поділяє на контекстуально залежні та незалежні. Інваріантною ознакою обох груп є здатність нарощувати

в процесі комунікації додатковий комунікативний, у нашому випадку заперечний, зміст.

До контекстуально незалежних мовленнєвих актів зі значенням непрямого заперечення А. Паславська насамперед відносить риторичні запитання. Обов'язковим елементом таких висловлень є специфічна інтонація та відповідна конфігурація синтаксичного, семантичного та фонетичного компонентів.

Заперечення притаманно різним галузям науки, всі природні мови мають засоби його реалізації. Однак, треба зазначити, що в багатьох мовах заперечення формально наявне там, де семантично його немає, і навпаки, може входити до змісту висловлювання без спеціального морфологічного маркування.

Висновки до Розділу 1

Розглянувши питання заперечення як об'єкт наукового дослідження можна зробити висновки, що заперечення притаманно різним галузям науки, всі природні мови мають засоби його реалізації. Однак, треба зазначити, що в багатьох мовах заперечення формально наявне там, де семантично його немає, і навпаки, може входити до змісту висловлювання без спеціального морфологічного маркування.

У китайській мові є прислівники для заперечення ціни, результату та аргументу дії. Наприклад: 白 bái даром/даремно, 瞎 xiā даремно, 徒 tú марно, 枉 wǎng даремно і т.д.

У Китаї вчені досліджують питання «заперечення у традиційній граматиці» багато років і висловлюють аналогічні міркування. У китайській мові є 2 негативні слова-маркери заперечення «不 bù» і «没(有) méi (yǒu) ». Хоча їх поєднує негативне значення, між ними все ж таки існує різниця.

РОЗДІЛ 2. СТИЛІСТИЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

2.1. Особливості китайськомовного юридичного дискурсу

В китайському юридичному дискурсі також прослідковується тенденція до об'єднання різних думок в одне велике речення, оскільки в китайському юридичному дискурсі більш яскраво виражена формальність конструкцій, ніж в українському та англійському юридичному дискурсі. “(Чженьхуей, 2003, с. 53).”

Крім того, в китайському юридичному дискурсі більш поширене використання активного стану в тексті, на відміну від англійського. Таку

тенденцію Лю Міцин пояснює тим, що англomовна людина в першу чергу звертає увагу на мету дослідження, а китайці більше націлені на чуттєве сприйняття питання. “(Сюань, 2000, с. 22)”

Особливістю китайського юридичного дискурсу є нормативність, що полягає в логічності та структурності побудови норм кримінального кодексу за допомогою однозначності понять, та імперативність виражена в розпорядчих та забороняючих нормах кримінального права. Також простежується така ознака як деперсоналізація, оскільки юридичний дискурс передбачає наявність особливих учасників комунікативної діяльності, які отримують статус суб'єктів кримінального права.

Юридичний дискурс завжди обумовлений причинно-наслідковим зв'язком, що реалізується за допомогою інтертекстуальності.

Вивчаючи як традиційний китайський дискурс, і юридичний дискурс Кун Цяоюй виділяє два види дискурсу: традиційної китайської філософії та комуністичної ідеї. Виділені моделі пропонують контекст дискурсу всіх типів і створюють певні норми мислення в китайців. Кун Цяоюй відзначає посилення комуністичної ідеї до способу поділу як дихотомія, яка раніше існувала в традиційній китайській філософії.

На думку давньокитайського філософа Лао Цзи в Китаї існує безліч парних понять, таких як: «Буття – небуття», «Високе – низьке», «довге – коротке», і відзначав їхню відносність і можливість взаємоперетворення. У філософії марксизму дихотомія також використовується досить широко. Наприклад, такі парні поняття як «матерія і свідомість», «соціальне буття та соціальна свідомість», «зміст і форма», «продуктивні сили та продуктивні відносини» тощо. Таким чином дихотомія може бути ефективним способом, що спрощує процеси поділу, пізнання та оцінки.

Основні характеристики сучасного китайського кримінального дискурсу можна вивести із загальних функцій юридичного дискурсу. Ними є: інституційність, нормативність, імперативність, деперсоналізація, перформативність, інтертекстуальність та стратегічність.

У силу своєї статусності та типології юридичний дискурс відноситься до інституційного дискурсу, оскільки виконує потреби суспільства в організації соціальних зв'язків, їх упорядкування, регулювати та керувати ними. Юридичний дискурс є статусною взаємодією його учасників відповідно до системи правових розпоряджень і норм поведінки в ситуаціях інституційного спілкування.

Нормативність, ця ознака чітко простежується в китайському кримінальному дискурсі, де нормативність виражена в логічності та структурності побудови норм кримінального кодексу, за допомогою однозначності понять.

Як приклад виступає жанр законодавчого акту у формі кримінального кодексу КНР. Оскільки, реципієнтом, законодавчого акту є учасники суспільних відносин у рамках кримінального процесу, стиль написання самого тексту кодексу як «упорядкованої форми комунікації, позбавленої спонтанності» здійснюється професійною юридичною мовою, має чітку логічну структуру.

Кримінальний кодекс КНР як основний регулятор суспільних відносин складається із загальної та особливої частини. Дотримано логіки побудови статей, у статтях КК КНР, гіпотеза та санкція статті формально не відокремлені від диспозиції, а є її частиною: 13. Умисне вбивство карається смертною карою, довічним позбавленням волі, або позбавленням волі на строк десять і більше років; за пом'якшуючих обставин – позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.

Стаття оформлена одним реченням, що складається з п'яти смислових одиниць: 1) номер статті - стаття 232, даний параметр дозволяє реципієнту орієнтуватися в розділах всього тексту; 2) назва статті “故意杀人的” (Gùyì shā rén de) умисне вбивство, тобто, характеристика діяння; 3) вид покарання за скоєння даного діяння - 处死刑, 无期徒刑 Chǔ sǐ xíng, wúqī tú xíng, довічне ув'язнення, смертна кара або позбавлення волі на строк від десяти років; 4)

обставини пом'якшують покарання 情节较轻的 Qíngjié jiào qīng de; 5) вид покарання із застосуванням пом'якшуючих обставин складу злочину.

Також в китайському юридичному дискурсі спостерігається переважне використання складних речень, серед яких найбільш поширеними є безсполучникові та складнопідрядні з підрядними з'ясувальними, визначальними, умовними, причини й цілі.

Китайська словникова, чи лексична, система юридичного тексту відрізняється наявністю загальноживаних і нейтральних слів. Слід зазначити такі характерні особливості, як:

- професійна лексика (у разі, якщо юридичний документ обслуговує ту чи іншу професійну сферу): недоїмка 欠繳額 qiàn jiǎo é тіньовий бізнес 非法交易 fēifǎ jiāoyì, алібі 不在现场 bùzài xiànchǎng, чорна готівка 黑现金 hēi xiànjīn, приватність 隐私 yǐnsī конфіденційність, 出口公司 chūkǒu gōngsī компанія з експорту, 标记 biāojiǐ маркування, 付款 fùkuǎn платіж.
- мовні штампи (також називаються канцеляризми або кліше): на підставі рішення, ставити питання, що входять-вихідні документи, після закінчення терміну, контроль за виконанням покласти; 用于... 目的 yòng yú... mùdì у цілях..., 某些 mǒu xiē певні, 按要求 àn yāoqiú згідно з вимогою, 关于 guānyú стосується, 如下 rúxià нижченаступний.
- архаїзми: 特此证明 tècǐ zhèngmíng цим засвідчу, 这个文件 zhège wénjiàn цей документ;
- веньянізми: 从而 cóng'ér отже.

У юридичному тексті не допускається вживання ні багатозначних слів, ні слів з переносними значеннями. Вживання синонімів спостерігається вкрай рідко, а їх стильова приналежність однакова: 董事 dǒngshì керуючий = 经理 jīnglǐ директор, 合同 hétóng контракт = 契约 qìyuē договір.

Офіційно-ділова мова в юридичному тексті відображає неіндивідуальний, а соціальний досвід, внаслідок чого її лексика гранично узагальнена. У юридичному документі перевага надається родовим поняттям.

Наприклад:

- прибути (замість приїхати, прилетіти, прийти і т.д.), 使用 shǐyòng використовувати (замість 运用 yùnyòng застосовувати, 应用 yìngyòng вжити);
- транспортний засіб (замість автобус, літак, "Жигулі" і т. д.); 人 Rén обличчя (замість 女人 Nǚrén жінка, 男人 nánrén чоловік, 老师 lǎoshī вчитель та інших.);
- населений пункт (замість село, місто, село тощо.), 异议 yìyì заперечення (замість 抗议 kàngyì протест, 拒绝 jùjué незгода) та інших[15].

До морфологічних ознак текстів офіційно-ділового стилю відноситься багаторазове (частотне) використання певних частин мови (та їх типів). До таких частин мови можна віднести:

- Іменники, що позначають посади і звання у формі чоловічого роду (сержант Петрова, інспектор Іванова).
- Іменники – назви людей за здійснюваною ними дією 租户 zūhù орендар, 证人 zhèngrén свідок, 用户 yòng hù користувач, 股东 gǔ dōng акціонер, 领导者 lǐngdǎo zhě керівник).
- Похідні прийменники (在...方面 zài... fāngmiàn щодо, 根据 gēnjù на підставі, 由于 yóuyú у зв'язку).
- Складні слова, утворені від двох і більше основ (雇主 Gùzhǔ роботодавець, 物质技术的 Wùzhí jìshù de матеріально-технічний, 上述的 shàngshù de вищезазначений тощо).

Використання зазначених форм пояснюється прагненням ділової мови до точності передачі змісту і однозначності тлумачення зі збереженням інформації.

До синтаксичних ознак юридичного тексту можна віднести такі особливості, як:

- Часте вживання пасивних конструкцій (платежі вносяться у вказаний час, «数据自相关交互开始时间起保留 120 小时, 然后会被永久删除» Jù zì xiāngguān jiāohù kāishǐ shíjiān qǐ bǎoliú 120 xiǎoshí, ránhòu huì bèi yǒngjiǔ shānchú。 Дані зберігаються протягом 120 годин з моменту відповідної взаємодії і потім видаляються.[16]
- Переважання складних і особливо складнопідрядних пропозицій, часто з підрядними умовами: “如果我们未能圆满地解决您未解决的隐私或数据使用问题, 请通过以下网站与我们在美国的第三方争议解决机构联系免费。” Rúguǒ wǒmen wèi néng yuánmǎn dì jiějué nín wèi jiějué de yǐnsī huò shùjù shǐyòng wèntí, qǐng tōngguò yǐxià wǎngzhàn yǔ wǒmen zài měiguó de dì sānfāng zhēngyì jiějué jīgòu liánxì miǎnfèi。 – Якщо у вас залишилися питання щодо конфіденційності або використання даних, і наші відповіді на них вас не задовольнили, ми пропонуємо вам (безкоштовно) скористатися послугами незалежної компанії, яка знаходиться на території США і надає послуги з врегулювання спорів, перейшовши за посиланням.
- Нанизування родового відмінка, тобто вживання ланцюжка іменників у родовому відмінку: “结算所供货物的价值, 须根据附于本批货物的账单及品质检验证书, 进行结算” Jiésuàn suǒ gòng huòwù de jiàzhí, xū gēnjù fù yú běn pī huò wù de zhàngdān jí pǐnzhí jiǎnyàn zhèngshū, jìn háng jiésuàn。 – Розрахунок вартості товару, що поставляється, проводиться відповідно до сертифікатів якості та рахунку на відповідну партію товару.

До приватних особливостей китайського юридичного тексту можна віднести широке та різноманітне вживання засобів синтаксичного зв'язку, часто в рамках будь-якої граматичної конструкції.

З цих засобів потрібно вказати сполучники, сполучні частинки, сполучні фразеологічні єдності, а також спеціальні слова, що функціонують у ролі так званих стройових елементів.

2.2 Стилiстичнi особливостi заперечень юридичного дискурсу

Найпоширенiшим засобом вираження заперечення є заперечнi частки 不 *Bù* та 没 *méi*, якi при вiдтвореннi українською мовою вiдповiдають заперечнiй частцi не. Серед слiв-заперечень, що входять у ядро лексико-граматичного поля заперечення загально негативного речення, як раз цi заперечнi слова.

Для позицiї заперечення в китайськомовному юридичному дискурсi можна зустрiти також використання заперечних часток, якi показують непогодження пiдсудного зi словами суддi. На приклад:

审：法庭是问你为什么要购买这批毒品？ Shěn: Fǎtíng shì wèn nǐ wèishéme yào gòumǎi zhè pī dúpǐn? Суд: суд запитує, навіщо ви купили ці наркотики?

被：当时我自己有吸食毒品和抽烟的习惯，所以想要买毒品。但我并不知道那个地方具体在哪里，也不敢自己去买，只好找别人代购。 Bèi: Dāngshí wǒ zìjǐ yǒu xīshí dúpǐn hé chōuyān de xíguàn, suǒyǐ xiǎng yāomǎi dúpǐn. Dàn wǒ bìng bù zhīdào nàgè dìfāng jùtǐ zài nǎlǐ, yě bù gǎn zìjǐ qù mǎi, zhǐhǎo zhǎo biérén dàigòu. Тоді я мав звичку споживати наркотики та курити, тому хотів придбати наркотики. Але я не знав точно, де знаходиться місце продажу, і не наважувався самотійно купувати, тому звернувся до посередника.

审：你付了多少钱？ Shěn: Nǐ fùle duōshǎo qián? Суддя: Скільки грошей ти заплатив?

被：我帶了所有的钱，其中给了代购的存折50多万元，还有一本存折160多万元是在我身上，但后来我被扣押了。 Bèi: Wǒ dài le suǒyǒu de qián, qízhōng gěile dàigòu de cúnzhé 50 duō wàn yuán, hái yǒuyī běn cúnzhé 160 duō wàn yuán shì zài wǒ shēnshang, dàn hòulái wǒ bèi kòuyāle。 Підозрюваний: Я взяв з собою всі гроші, передавши посереднику понад 500 тисяч юанів на його банківський рахунок, а ще понад 1,6 мільйона юанів були при мені, проте потім мене затримали.

审：总共只付了 50 多万？ Shěn: Zǒnggòng zhǐ fùle 50 duō wàn? Суддя: Всього тільки понад 500 000 юанів?

被：是。 Bèi: Shì. Підозрюваний: Так.

审：另外 160 多万还没有来得及付，是不是？ Shěn: Lìngwài 160 duō wàn hái méiyǒu láidéjǐ fù, shì bùshì? Суддя: Щодо 1,6 мільйона, він ще не був виплачений, чи не так?"

被：是。 Bèi: Shì. Підозрюваний: Так. (“中华人民共和国刑事诉讼法”, 2009).”

Дані заперечні частини проявляються у діалогах, які можна зустріти на приклад, на стадії розслідування певного правопорушення.

В українській мові можна зустріти таку конструкцію як «чи не так?», яку також можна зустріти і в китайській мові у формі заперечення:

审判片段。 Shěnpàn piànduàn。 Судовий епізод.

审：被告，原告异议成立不成立？医药费2万6千3百33块97，其中有原告自行支付的4000元，对不对？ Shěn: Bèigào, yuángào yìyì chénglì bùchénglì? Yīyào fèi 2 wàn 6 qiān 3 bǎi 33 kuài 97, qízhōng yǒu yuángào zìxíng zhīfù de 4000 yuán, duì bù duì? Суд: Обвинувачений, чи стверджуєте ви, що висунута скарга позивача є обґрунтованою чи ні? Сума витрат на медичні послуги становить 26 333 юані 97 фенів, із них позивач сплатив 4000 юанів, чи не так?

被代: 这个事实是存在的, 因为这个呢从当时去结算。 Bèi dài: Zhège shìshí shì cúnzài de, yīnwèi zhège nē cóng dāngshí qù jiésuàn。 Підсудний: Це факт, оскільки при розрахунку витрат це було враховано.

审: 是事实吧? 其他别解释了。 Shěn: Shì shìshí ba? Qítā bié jiěshìle。 Це правда? Більше не пояснюйте.

被代: 嗯。 Bèi dài: ěn。 Підсудний: Так.

Використання даного сполучення «чи не так?» ніби і підтверджує здогадку чи факт дії підсудного, але в той же час, підсудному ніби надається право заперечити і таким чином досягається мета контролю над дискурсом.

Загалом кажучи, наказові речення використовуються суддями у своїх метапрагматичних коментарях щодо інших учасників судового процесу, які характеризуються пануванням влади.

Також потрібно зазначити, що результати та переформулювання полягають в тому, що в процесі спілкування, учасники розмови використовують частину розмови для:

- опису самої розмови;
- пояснення розмови;
- узагальнення характеристики розмови;
- спонукання до розмови;
- дотримання правил.

Досить часто у судовому процесі, судді часто використовують таку стратегію для досягнення своїх цілей. Проте відповідач, відстоюючи свою думку може заперечувати та надавати свої аргументи. Наприклад:

审: 你对起诉指控你的犯罪事实以及罪名有没有意见? Shěn: Nǐ duì qǐsù zhǐkòng nǐ de fànzù shìshí yǐjí zuì míng yǒu méiyǒu yìjiàn? Суд: У вас є якісь зауваження стосовно фактів злочину та звинувачення, які вам пред'явлено?

被: 有意见。 Bèi: Yǒu yìjiàn。 Обвинувачений: Є зауваження.

审: 什么意见? Shěn: Shénme yìjiàn? Суд: Які саме зауваження?

被：因为所上我看到起诉书上面所写的不是属实。 Bèi: Yīn wéi suǒ wǒ kàn dào qǐsù shū shàngmiàn suǒ xiě de bùshì shǔshí。 Обвинувачений: Тому що, як я бачу у звинуваченні, написано не правду.

审：没有一点属实？ Shěn: Méiyǒu yīdiǎn shǔshí? Суд: Нічого правдивого?

被：没有一点属实，很多都不属实。 Bèi: Méiyǒu yīdiǎn shǔshí, hěnduō dōu bù shǔshí。 Обвинувачений: Нічого правдивого, є багато неправди.

审：哪些地方不属实？ Shěn: Nǎxiē dìfāng bù shǔshí? Суд: Які конкретно моменти є неправдивими?

被：上面所写的那些起诉书上面写的第一，我参与跟我跟易炳清还有那个陈爱宝参在参与什么诈骗，这些我没有参与。 Bèi: Shàngmiàn suǒ xiě dì nàxiē qǐsù shū shàngmiàn xiě de dì yī, wǒ cānyù gēn wǒ gēn yì bǐng qīng huán yǒu nàgè chén' àibǎo cān zài cānyù shénme zhàpiàn, zhèxiē wǒ méiyǒu cānyù。 Обвинувачений: У всіх цих звинуваченнях, які записані в обвинувальному акті, перш за все, сказано про те, що я приймав участь у шахрайстві разом з його засновником І Пінь Цін та Чень Ай'бао, я не брав участь.

审：你的意见是所有指控你的这些你都没有参与，是吗？ Shěn: Nǐ de yǐjiàn shì suǒyǒu zhǐkòng nǐ de zhèxiē nǐ dōu méiyǒu cānyù, shì ma? Суд: Ваша думка полягає в тому, що вам не доводилось брати участь у цих звинуваченнях?

被：没有参与。 Bèi: Méiyǒu cānyù。 Обвинувачений: Я не брав участі. (“*中华人民共和国刑事法*”, 2011)”

Суддя використовує вище вказану стратегію для досягнення мети контролю над правом висловлюватись.

В цілому процес судового розгляду, судді як «головуючі» повинні контролювати все – від порядку судового розгляду, до визначення

послідовності виступу обох сторін і неправомірних слів та вчинків учасників судового процесу.

Отже, у юридичних текстах можна зустріти заперечення, яке в різних реченнях може бути виражене різними частинами мови у відповідності до контексту.

2.3. Функціональні особливості заперечень китайськомовних юридичних текстів

Загальне заперечення виражає розподіл понять між підметом і присудком, інакше кажучи, воно показує поняття щодо підмета в заперечній формі. У цьому випадку присудок завжди виражений у заперечній формі.

На приклад, у витягу із юридичного договору можна побачити такий вираз, як: 包皮包装及标记费均包括在货物价格内, 不另作支付。如年售购双方国间之贸易中采取其他价格基础时, 则合同价格亦随之而变更。 Bāopí bāozhuāng jí biāojiè fèi jūn bāokuò zài huòwù jiàgé nèi, bù líng zuò zhīfù。 Rú nián shòu gòu shuāngfāng guó jiān zhī mào yì zhōng cǎiqǔ qítā jiàgé jīchǔ shí, zé hétóng jiàgé yì suí zhī ér biàngēng。 Де в перекладі з китайської мови: Плата за упаковку та маркування входить у вартість товару і не оплачується окремо. Якщо в торгівлі між продавцем і покупцем будуть прийняті інші цінові основи, відповідно зміниться і договірна ціна.

У вище наведеному прикладі можна звернути увагу на функцію заперечення дії.

У іншому прикладі можна зустріти дієслівне заперечення:

– WeChat

将您提供的联系渠道（比如，手机号码或电子邮件地址）用于验证和保护您的帐户以及一些重要管理目的，不会将这些渠道用于宣传或营销目的。 WeChat jiāng nín tígōng de liánxì qúdào (bǐrú, shǒujī hàomǎ huò diànzǐ yóujiàn de) yòng yú yànzhèng hé bǎohù nín

de zhànghù yǐjí yīxiē zhòngyào guǎnlǐ mùdì, bù huì jiāng zhèxiē qúdào yòng yú xuānchuán huò yíngxiāo mùdì. «WeChat використовує надані вами канали зв'язку, такі як номер мобільного телефону або адресу електронної пошти, для перевірки та захисту вашого облікового запису, а також для адміністрування ресурсу. Ці канали не використовуються в рекламних чи маркетингових цілях».

- 除了以上所提到的目的之外，未经您的事先明确同意，WeChat 不会与 第三方共享您的数据。 Chule yǐshàng suǒ tí dào de mùdì zhī wài, wèi jīng nín de shìxiān míngquè tóngyì, WeChat bù huì yǔ dì sānfāng gòngxiǎng nín de shùjù。 – «Крім вищенаведених цілей, WeChat не передає ваші дані третім сторонам без вашої попередньої прямої згоди.» (“《中华人民共和国民法通则》”, 2011).”

Функцію заперечення дії можна простежити і в наступних виразах китайського юридичного дискурсу:

- 人民法院依照法律规定独立行使审判权，人民检察院依照法律规定独立行使检察权，不受行政机关、社会团体和个人的干涉。
Rénmín fǎyuàn yīzhào fǎlǜ guīdìng dúlì xíngshǐ shěnpan quán, rénmin jiǎncháyuàn yīzhào fǎlǜ guīdìng dúlì xíngshǐ jiǎnchá quán, bù shòu xíngzhèng jīguān, shèhuì tuántǐ hé gèrén de gānshè。 (Стаття 5 КПКК)
– «Народний суд відповідно до закону незалежний у здійсненні правосуддя, народна прокуратура на підставі закону незалежно здійснює прокурорський нагляд, ніякі адміністративні органи громадські організації чи окремі особи не можуть втручатися в їхню діяльність»
- 逾期不成立清算组进行清算的，债权人可以申请人民法院指定有关人员组成清算组进行清算。 Yúqí bùchénglì qīngsuàn zǔ jìnxíng qīngsuàn de, zhàiquánrén kěyǐ shēnqǐng rénmin fǎyuàn zhǐdìng yǒuguān rényuán zǔchéng qīngsuàn zǔ jìnxíng qīngsuàn。 – «Якщо

термін утворення ліквідаційної комісії не дотриманий, то кредитори можуть звернутися в народний суд із клопотанням про призначення відповідних осіб у ліквідаційну комісію для проведення ліквідації». (“中华人民共和国公司法”, 2009)”

- 除本條例另有規定外，未獲付款的賣方的留置權、保留權或途中停運權，不受買方對貨品可能已作出的售賣或其他處置影響，但如賣方曾對此表示贊同，則屬例外。 Chú běn tiáoli lǐng yǒu guīdìng wài, wèi huò fùkuǎn de mǎifāng de liúzhì quán, bǎoliú quán huò túzhōng tíng yùn quán, bù shòu mǎifāng duì huòpǐn kěnéng yǐ zuòchū de shòumài huò qítā chǔzhì yǐngxiǎng, dàn rú mǎifāng céng duì cǐ biǎoshì zàntóng, zé shǔ lìwài。

«Відповідно до положень цього Указу неоплачене право застави продавця або утримання або зупинка в дорозі не залежить від будь-якого продажу чи іншого розпорядження товарів, які міг виготовити покупець, якщо продавець не дав згоди до цього. (“中华人民共和国民法通则”, 2011)”
- 凡貨品在香港的任何商店或市場公開售賣，並且是在該商店或市場的通常業務運作中售賣者，買方如出於真誠購買該等貨品，且並不知悉賣方在貨品的所有權方面有任何缺點或欠缺所有權，即 取得該等貨品的妥善所有權。(第 24(1)條)。 Fán huòpǐn zài xiānggǎng de rènghé shāngdiàn huò shìchǎng gōngkāi shòumài, bìngqiě shì zài gāi shāngdiàn huò shìchǎng de tōngcháng yèwù yùnzhuò zhōng shòumài zhě, mǎifāng rú chū yú zhēnchéng gòumǎi gāi děng huòpǐn, qiě bìng bù zhīxī mǎifāng zài huòpǐn de suǒyǒuquán fāngmiàn yǒu rènghé quēdiǎn huò qiǎnquē suǒyǒuquán, jí qǔdé gāi děng huòpǐn de tuǒshàn suǒyǒuquán。 “Якщо товар є відкрито продаваним у будь-якому магазині або ринку в Гонконзі, і його продавець зазвичай здійснює операції з продажу,

то покупець, який купує товар зі щирим наміром, і не знає про жодні недоліки або відсутність прав власності продавця на товар, має право на повне право власності на цей товар. (“*中华人民共和国民法通则*”, 2011).”

- 除另有議定外，貨品的風險由賣方承擔，直至貨品的產權轉讓給買方為止，但貨品的產權一旦轉讓給買方，則不論有否作出交付，貨品的風險由買方承擔 [...] (第 22 條)。 Chú lìng yǒu yìdìng wài, huòpǐn de fēngxiǎn yóu mǎifāng wéizhǐ, dàn huòpǐn de chǎnquán yīdàn zhuǎnràng gěi mǎifāng, zé bùlùn yǒu fǒu zuòchū jiāofù, huòpǐn de fēngxiǎn yóu mǎifāng chéngdān [...]. “Якщо не домовлено інакше, ризик втрати товару несе продавець до переходу прав власності на товар до покупця. Однак, якщо право власності на товар передано покупцю, незалежно від того, чи відбулася доставка, ризик втрати товару несе покупець. (“*中华人民共和国民法通则*”, 2011).”

Таким чином, у китайськомовному юридичному дискурсі можна виокремити таку функцію мовних заперечень як заперечення дії, що вказує на специфіку заперечень в даному виді текстів.

Висновки до Розділу 2

Проаналізувавши питання стилістично-функціональні особливості заперечень можна зробити висновки, що офіційно-ділова мова в юридичному тексті відображає не індивідуальний, а соціальний досвід, внаслідок чого її

лексика гранично узагальнена. У юридичному документі перевага надається родовим поняттям.

У юридичному тексті не допускається вживання ні багатозначних слів, ні слів з переносними значеннями. Вживання синонімів спостерігається вкрай рідко, а їх стильова приналежність однакова.

Найпоширенішим засобом вираження заперечення є заперечні частки, які при відтворенні українською мовою відповідають заперечній частці не. Серед слів-заперечень, що входять у ядро лексико-граматичного поля заперечення загально негативного речення, як раз ці заперечні слова.

Для позиції заперечення в китайськомовному юридичному дискурсі можна зустріти також використання заперечних часток.

ВИСНОВКИ

Дослідивши питання стилістично-функціональні особливості заперечення в китайській мові на матеріалі китайськомовного юридичного дискурсу можна зробити висновки, що заперечення притаманно різним галузям науки, всі природні мови мають засоби його реалізації. Однак, треба зазначити, що в багатьох мовах заперечення формально наявне там, де семантично його немає, і навпаки, може входити до змісту висловлювання без спеціального морфологічного маркування.

У китайській мові є прислівники для заперечення ціни, результату та аргументу дії. Наприклад: 白 *bái* даром/даремно, 干 *gàn* даром/даремно, 瞎 *xiā* даремно, 徒 *tú* марно, 枉 *wǎng* даремно і т.д.

У Китаї вчені досліджують питання «заперечення у традиційній граматиці» багато років і висловлюють аналогічні міркування. У китайській мові є 2 негативні слова-маркери заперечення «不 (*bù*)» і «没(有)» (*méi (yǒu)*). Хоча їх поєднує негативне значення, між ними все ж таки існує різниця.

У Китаї дослідження заперечення у руслі функціональної граматики також є дуже актуальною темою. У китайському мовознавстві до 1980-х рр. дослідження заперечення обмежувалися визначенням поняття негативних пропозицій, вивченням відносин між запереченням і твердженням, а також описом показників заперечення.

У юридичному тексті не допускається вживання ні багатозначних слів, ні слів з переносними значеннями. Вживання синонімів спостерігається вкрай рідко, а їх стильова приналежність однакова.

Офіційно-ділова мова в юридичному тексті відображає не індивідуальний, а соціальний досвід, внаслідок чого її лексика гранично узагальнена.

Найпоширенішим засобом вираження заперечення є заперечні частки, які при відтворенні українською мовою відповідають заперечній частці не. Серед слів-заперечень, що входять у ядро лексико-граматичного поля заперечення загалом негативного речення, як раз ці заперечні слова.

Для позиції заперечення в китайськомовному юридичному дискурсі можна зустріти також використання заперечних часток.

АНОТАЦІЯ

本课程以汉语法律话语为基础，研究汉语否定的文体特征和功能特征。这个主

题是相关的，因为异议可以在任何文本中使用——艺术的、科学的、宗教的或法律的。该研究以对中国法律话语本身的分析为条件，因为它具有某些特征——专业词汇、语言陈词滥调和古语的存在。研究对象是汉语法律话语。研究的主题是汉语异议的文体和功能特征。在这项工作中，我们分析了中文法律文本，了解到法律文本中不允许使用多义词或具有比喻意义的词。同义词的使用极为罕见，而且它们的文体归属是相同的。表示否定最常用的是否定助词“不和没有”。研究了汉语否定的文体和功能特征问题后，我们可以得出结论，否定是各个科学分支所固有的，所有自然语言都有其实现的手段。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баган, М. П. (2010). Функціональні параметри лексико/граматичного заперечення в сучасній українській мові. (3-тє вид.).
2. Баган, М. П. (2006). Семантична диференціація та функціональні вияви вторинних заперечних предикатів в українській мові . Мова. Людина. Світ: До 70-річчя професора М.Кочергана: Збірник наукових статей. (с. 324–331). Видавничий центр КНЛУ.
3. Сюань, Б. (2000). 不和没有教学及研究上的误区—关于不和没有的意义和用法的探讨. 语言教学和研究. (3-тє вид., с. 22–34).
4. Чженьхуей, В. (2003). 汉语中的否定功能. *中国科学语言月刊*, Стаття 9.
5. Дудик, П. С. (1972). "Слова-речення Так, Ні та їх синоніми". *"Українська мова і література в школі"*, Стаття 4.
6. Куцак, В. С., & Велитченко, Л. К. (2018). "Лінгвістичні особливості перекладу китайськомовного юридичного дискурсу англійською та українською мовами". *"Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки"*, Стаття 27.
7. Куц, О. П. (2002). *"Категорії ствердження і заперечення в українській мові"* Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.

8. Ин, Л. (1991). "不和没有的比较". *武汉教育学院报*, Стаття 4.
9. Фан, У. (2006). "俄汉熟语概念的对比分析". *汉语学习*, Стаття 4.
10. Цзижань, У. (1993). "汉语里一种特殊的否定形式". *汉语学习*, Стаття 6.
11. Сюмей, Х. (2006). "思维基本类型—否定的语言考察纬度". Харбінське видавництво Хейлунцзяну.
12. Хон, Ц. (2008). "汉语学现代汉语否定范畴研究". "黑龙江人民出版社".
13. "中华人民共和国公司法". (2009). 中国法制出版社.
14. "中华人民共和国刑事法". (2011). 法律出版社.
15. "中华人民共和国刑事诉讼法". (2009). "法律出版社".
16. "中华人民共和国民法通则". (2011). "法制出版社".
17. Cao, D. (2017). *Chinese Law: A Language Perspective*. Ashgate Aldershot Publishing.
18. Xuan, G. M. (2012). *"Establishment and Improvement of Criminal Law of the People's Republic of China"*. "Intercontinental Publishing House of China".
19. Sheng, L. (2017). "Development of Criminal Law in China". *"Jurisprudence of China"*, Стаття 5.
20. Renwen, L. (2013). "Reforms of the Labour Camp System". *"Jurisprudence"*, Стаття 2.

21. Hai, L. C. (2015). *"Criminal Provisions and Retroactivity of Criminal Law"*. Word.
22. Hailong, T., & Maizeng, Z. (2006). "Pragmatic and Societal Approaches to the Asymmetry of Power". *"Foreign Language and Research"*, Стаття 2.
23. Tieping, W. (1993). *"Summary of General Linguistics"*. "Higher Education Press".
24. Wang, Y. (2013). *"Differences of English and Chinese Written as Languages and Strategies in English Teaching Writing"*. "Academy Publisher".
25. George, Y. (2000). *"Pragmatics"*. "Shanghai Foreign Language Education Press".
26. Junfeng, Z. (2007). "Speech Acts in Courtroom and Linguistic Strategies". *"Journal of Guangdong University of Foreign Studies"*, Стаття 2.